

Enheten för samhälle och kulturmiljö

Kulturdepartementet
Eva Stengård
103 33 Stockholm

Yttrande över betänkandet (SOU 2015:89) Ny Museipolitik, Ku2015/02515/KL

Museiutredningen har på regeringens uppdrag genomfört en översyn av de statliga museernas uppdrag, myndighets- och institutionsstruktur samt regeringens styrning av dem. Länsstyrelsen i Gotland län vill härmed lämna följande synpunkter på det rubricerade betänkandet.

Länsstyrelsen har valt att fokusera på de utredningsförslag som främst kan beröra Länsstyrelsens verksamhet.

Sammanfattning

- Länsstyrelsen stödjer betänkandets förslag avseende införande av en särskild museilag.
- Länsstyrelsen stödjer inte förslaget att inrätta en ny myndighet med ett samlat ansvar för de offentliga museerna. Istället bör Riksställningars uppdrag utökas med de tilltänkta ansvarsområdena för den föreslagna nya museimyndigheten.
- Länsstyrelsen stödjer förslaget att möjliggöra ett visst anslagssparande för de statliga museerna, liksom rättigheten att använda överskott inom verksamheten.
- Länsstyrelsen saknar i betänkandet ett resonemang om museernas dubbla roller som konsultföretag med uppdragsverksamhet respektive som kunskapsinstitution. Den problematik som uppstår mellan de olika rollerna, och i länsstyrelsens kontakter med museerna vid upphandling, bidrag och samverkan, bör belysas.
- Länsstyrelsen har inget att erinra mot den föreslagna ändringen i 2 kap 17 § Kulturmiljölagen (1988:950).

Synpunkter på förslag

En ny museilag

Förslaget att införa en museilag bedöms ge tydlighet genom ett övergripande regelverk för det allmänna museiväsendet. Genom att välja lagstiftning garanteras en långsiktighet och ett demokratiskt utformat ramverk för museerna.

Museerna ska i lag ges mandat att själva ansvara för en aktiv samlingsförvaltning, vilket innebär att övertaliga föremål kan avyttras eller gallras om de inte behövs för verksamheten. Länsstyrelsen anser att detta i sak är en nödvändig förändring för att använda tillgängliga resurser för exempelvis konservering, förvaring och tillgängliggörande på bästa sätt.

Möjligheten för institutionerna att själva besluta om avyttring, gallring och destruktion kan ses som ett hot om det sker av ekonomiska skäl. Det kan finnas en risk att kulturföremål ur samlingarna säljs för att täcka underskott inom andra delar av museets verksamhet.

Det är svårt att avgöra hur mycket förslaget om en aktiv samlingsförvaltning kommer att påverka Länsstyrelsens verksamhet. Länsstyrelsen vill framhäva behovet av tydliga riktlinjer, särskilt vad gäller urval vid insamling och gallring.

Avyttring av kulturföremål skulle även kunna leda till en ökad tillståndspliktig export av kulturföremål. Detta kan innebära merarbete för RAÄ med flera tillståndsmyndigheter och institutioner enligt 5 kap 7§ Kulturmiljölagen (1988:950).

Länsstyrelsen anser att det är positivt att främja musei- och utställningssamverkan mellan institutioner genom att i lag undanröja ekonomiska och administrativa hinder.

En ny myndighet

Den föreslagna myndigheten för museer och utställningar avses få ett omfattande uppdrag. Önskemålet att samla de uppdrag som föreslås i betänkandet är riktigt, men Länsstyrelsen anser att den föreslagna myndigheten får ett alltför betungande uppdrag sett till de föreslagna resurserna. Den nya myndigheten skulle få en otillräcklig personalstyrka och alltför omfattande uppgifter för att på ett verkingsfullt sätt kunna främja museiverksamheten i hela landet.

Länsstyrelsen avstyrker förslaget till nedläggning av Riksutställningar, vars verksamhet och stöd är av stort värde för de regionala museerna. Länsstyrelsen bedömer att Riksutställningars nuvarande uppdrag delvis överlappas av den föreslagna myndighetens uppgifter. Riksutställningar bör därför få ett utökat uppdrag med de tilltänkta ansvarsområdena för den föreslagna nya museimyndigheten.

När det gäller förslaget om att den nya myndigheten ska fördela stadsbidrag är det angeläget att en tydlig samordning och koordinering sker med Riksantikvarieämbetet och länsstyrelserna avseende kulturmiljövårdsanslaget. Det krävs tydliga riktlinjer för hur anslagen förhåller sig till varandra, exempelvis avseende samfinansieringsmöjligheter.

Det nya statsbidraget för samverkan i hela landet är en god ansats men medlen är begränsade. Bidraget bör kunna ges till även andra samverkansprojekt utöver utställningsverksamhet.

Lagstiftning och andra styrmedel

Betänkandet föreslår en mindre ändring i Kulturmiljölagen, KML, 2 kap 17§. Ändringen gäller, avseende fornfynd, att ersätta ordet vårda med förvalta. Detta för att möjliggöra en aktiv samlingsförvaltning, vilket Länsstyrelsen ställer sig bakom.

Länsstyrelsen stödjer även förslagen till förändring av regleringsbrev som ska ge de statliga museerna rätt till ett visst anslagssparande, liksom rättighet att använda överskott från försäljning, uppdragsverksamhet och tjänsteexport inom verksamheten.

Beslut i detta ärende, efter föredragning i ledningsgruppen, har fattats av Landshövding Cecilia Schelin Seidegård med handläggare Tor Sundberg som föredragande. I ärendets handläggning har även handläggare Beatrice Edman medverkat.

Cecilia Schelin Seidegård
Landshövding

Tor Sundberg
Kulturmiljöhandläggare